

**Денис ГОРОХОВСЬКИЙ,**

*orcid.org/0009-0008-5934-9094*

кандидат політичних наук,

доцент кафедри історії і філософії

Львівського торговельно-економічного університету

(Львів, Україна) *den.gorohovsky@gmail.com*

**Юрій МИХАЛЬСЬКИЙ,**

*orcid.org/0000-0002-1504-2604*

кандидат історичних наук, доцент,

завідувач кафедри історії і філософії

Львівського торговельно-економічного університету

(Львів, Україна) *myhalski@gmail.com*

**Василь КЛОК,**

*orcid.org/0000-0002-2613-2007*

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри історії і філософії

Львівського торговельно-економічного університету

(Львів, Україна) *CLOCKVAS@yahoo.com*

## РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА УКРАЇНСЬКУ ІДЕНТИЧНІСТЬ

Революція Гідності 2013–2014 років стала переломним моментом у новітній історії України, визначивши не лише політичний курс держави, а й спричинивши суттєві зміни в суспільних уявленнях про державність, патріотизм і громадянську активність. Вона відіграла ключову роль у процесі формування сучасної української ідентичності та стала каталізатором демократичних трансформацій. В умовах триваючих геополітичних викликів та військової агресії проти України актуальність дослідження Революції Гідності як соціокультурного феномена набуває особливої значущості, оскільки вона залишається точкою відліку для розвитку національної свідомості та державотворчих процесів. Дослідження має на меті комплексний аналіз передумов, ідеологічних засад та наслідків Революції Гідності для формування сучасної української ідентичності. Зокрема, розглядаються соціально-політичні фактори, що спричинили масові суспільні зміни, визначаються основні ціннісні орієнтири революційного руху та аналізується вплив подій 2013–2014 років на зміну громадянської свідомості українців. У дослідженні застосовано міждисциплінарний підхід, що поєднує історичний, соціологічний, політичний та культурологічний аналіз. Використано методи порівняльного аналізу, контент-аналізу документів і публікацій, а також методи якісної соціології для виявлення змін у громадських настроях та ідентичності. Також було враховано результати попередніх досліджень у сфері трансформаційних процесів постреволюційного суспільства. Дослідження засвідчило, що Революція Гідності сприяла зміцненню демократичних цінностей, підвищенню рівня громадянської активності та посиленню суспільного контролю над владою. Визначено, що основними ціннісними орієнтирами революційного руху стали свобода, гідність, справедливість, національна єдність та європейський вибір. Революція також стала важливим чинником зміцнення національної самоідентифікації українців та формування нової політичної культури. Отримані результати можуть слугувати основою для подальших досліджень соціальних змін у постреволюційний період, аналізу механізмів громадянської мобілізації та впливу революційних подій на державотворчі процеси в Україні.

**Ключові слова:** суспільна свідомість, громадянське суспільство, державотворення, культурна самоідентифікація, історична пам'ять.

**Denys GOROKHOVSKY,***orcid.org/0009-0008-5934-9094**PhD in Political Science,**Associate Professor at the Department of History and Philosophy**Lviv University of Trade and Economics**(Lviv, Ukraine) den.gorohovsky@gmail.com***Yuriy MYKHALSKIY,***orcid.org/0000-0002-1504-2604**PhD in History, Associate Professor,**Head of the Department in History and Philosophy**Lviv University of Trade and Economics**(Lviv, Ukraine) myhalski@gmail.com***Vasyl KLOK,***orcid.org/0000-0002-2613-2007**PhD in History,**Associate Professor at the Department of History and Philosophy**Lviv University of Trade and Economics**(Lviv, Ukraine) CLOCKVAS@yahoo.com*

## REVOLUTION OF DIGNITY AND ITS IMPACT ON UKRAINIAN IDENTITY

*The Revolution of Dignity of 2013–2014 became a turning point in the modern history of Ukraine, determining not only the political course of the state, but also causing significant changes in public perceptions of statehood, patriotism and civic activism. It played a key role in the process of forming modern Ukrainian identity and became a catalyst for democratic transformations. In the context of ongoing geopolitical challenges and military aggression against Ukraine, the relevance of studying the Revolution of Dignity as a socio-cultural phenomenon acquires particular significance, since it remains a starting point for the development of national consciousness and state-building processes. The study aims to comprehensively analyze the prerequisites, ideological foundations and consequences of the Revolution of Dignity for the formation of modern Ukrainian identity. In particular, the socio-political factors that caused massive social changes are considered, the main value orientations of the revolutionary movement are determined, and the impact of the events of 2013–2014 on the change in the civic consciousness of Ukrainians is analyzed. The study uses an interdisciplinary approach that combines historical, sociological, political, and cultural analysis. Methods of comparative analysis, content analysis of documents and publications, as well as methods of qualitative sociology are used to identify changes in public sentiment and identity. The results of previous studies in the field of transformational processes of post-revolutionary society were also taken into account. The study showed that the Revolution of Dignity contributed to the strengthening of democratic values, an increase in the level of civic activity, and increased public control over power. It was determined that the main value orientations of the revolutionary movement were freedom, dignity, justice, national unity, and the European choice. The revolution also became an important factor in strengthening the national self-identification of Ukrainians and the formation of a new political culture. The results obtained can serve as a basis for further research into social changes in the post-revolutionary period, the analysis of mechanisms of civil mobilization and the impact of revolutionary events on state-building processes in Ukraine.*

**Key words:** *public consciousness, civil society, state-building, cultural self-identification, historical memory.*

**Постановка проблеми.** Револуція Гідності 2013–2014 років стала переломним моментом в історії України, заклавши основи для формування нової суспільної свідомості та переосмислення національної ідентичності. Ця подія не лише змінила внутрішньополітичний ландшафт країни, але й суттєво вплинула на самоідентифікацію українців, посилення громадянського суспільства та відхід від пострадянських наративів. Водночас, Револуція Гідності стала потужним каталізатором для консолідації нації, водночас загостривши питання геополітичного вибору України, що проявилось в подальшій російській агресії, анексії Криму та війні на Донбасі.

Попри численні дослідження, що розглядають революцію в контексті демократизації та державотворення, недостатньо уваги приділено її довгостроковому впливу на процеси ідентичності, зокрема, на зміну суспільних цінностей, трансформацію історичної пам'яті та формування нових елементів національного дискурсу. Крім того, залишається відкритим питання щодо того, наскільки ці зміни є незворотними та як вони відбиваються на сприйнятті України на міжнародній арені.

Отже, актуальність дослідження зумовлена необхідністю аналізу Револуції Гідності як ключового чинника трансформації української іден-

тичності та визначення її ролі у процесах державного будівництва, громадянської мобілізації та культурної самоідентифікації.

**Аналіз досліджень.** Питання національної ідентичності в Україні є предметом численних досліджень, які розглядають його як у контексті історичних процесів, так і сучасних політичних викликів. Дослідники відзначають, що Революція Гідності стала важливим чинником у переосмисленні суспільством власної ідентичності та ціннісних орієнтацій.

У наукових працях наголошується на зміні уявлень про національну самосвідомість, зокрема М. Степико (2020) аналізує сучасні виклики українській національній ідентичності, зосереджуючи увагу на посиленні громадянської єдності та подоланні наслідків колоніального минулого. Вчений акцентує увагу на тому, що Революція Гідності сприяла формуванню нової моделі громадянського суспільства, в якій національна ідентичність відіграє ключову роль у консолідації суспільства.

Вивчення семантичного виміру терміна «Революція Гідності» демонструє його багатогранність. Як зазначає М. І. Степаненко (2019), у перифрастичному представленні це поняття містить глибокі політичні та соціальні конотації, що відображають не лише події 2013–2014 років, а й їхні довготривалі наслідки для української державності. Важливим є також питання того, як революційні події вплинули на мовну свідомість українців, що автор досліджує крізь призму мовної політики та національного дискурсу.

Історичні аспекти становлення української ідентичності досліджуються у працях М. Г. Тиского (2011), який підкреслює, що національна самосвідомість українців формувалася у складних умовах боротьби за незалежність. Автор доводить, що події Революції Гідності слід розглядати не лише як окремий епізод, а як продовження довготривалого процесу національного самовизначення.

Аспекти історичної пам'яті та її взаємозв'язок із національною ідентичністю у період російсько-української війни висвітлюють Н. Ю. Чупрінова, І. І. Севрук та Ю. В. Соколовська (2024). Вони зазначають, що революційні події не лише змінили суспільні уявлення про історичне минуле, а й сприяли активізації процесів деколонізації пам'яті. Зокрема, дослідники аналізують, як трансформація історичного наративу впливає на формування колективної ідентичності у воєнний період.

Динаміку ідентичності російськомовних громадян України до та після Революції Гідності досліджує Є. Синчук (2022), який показує, що

після 2014 року значна частина цієї категорії населення переглянула свої громадянські та національні орієнтири. Автор робить висновок, що революційні події сприяли зростанню підтримки проукраїнських наративів та зміні ставлення до питань державної мови та культури.

Аспекти взаємозв'язку між національною ідентичністю та національною безпекою розглядає Т. Бевз (2020). Вона наголошує, що події Революції Гідності стали каталізатором усвідомлення важливості ідентичності як чинника державної стійкості, що має безпосередній вплив на стратегії інформаційної та культурної політики України.

На вплив революційних подій на політичну та правову культуру українського суспільства звертає увагу В. В. Кривошеїн (2016). Він стверджує, що Революція Гідності змінила уявлення громадян про політичну відповідальність, підзвітність влади та важливість громадянського активізму, що, своєю чергою, вплинуло на розвиток демократичних інститутів в Україні.

Ю. Поліщук (2024) аналізує зміну національної та громадянської ідентичностей в умовах російсько-української війни, наголошуючи на тому, що після 2014 року національна свідомість українців зазнала суттєвої трансформації. Він доводить, що зміцнення національної ідентичності стало відповіддю на зовнішні загрози, а процеси самоідентифікації громадян значно прискорилися.

Попри значну кількість наукових праць, присвячених питанням української ідентичності, все ще бракує комплексних досліджень, які б розглядали Революцію Гідності як ключовий чинник її трансформації у довгостроковій перспективі. Залишається недостатньо вивченим питання впливу революційних подій на регіональні особливості ідентичності та їхнє співвідношення з загальнонаціональними тенденціями. Саме ці аспекти потребують подальшого аналізу, що і становить основне завдання цього дослідження.

**Мета статті.** Метою статті є аналіз впливу Революції Гідності на процеси формування та трансформації української національної ідентичності, а також визначення її ролі у зміцненні громадянського суспільства, переосмисленні історичної пам'яті та зміні суспільних цінностей.

Для досягнення цієї мети були поставлені такі завдання:

- охарактеризувати передумови та соціально-політичний контекст Революції Гідності, що спричинили масові суспільні зміни;
- визначити основні ідеологічні та ціннісні аспекти Революції Гідності, які вплинули на формування сучасної української ідентичності;

– дослідити вплив подій 2013–2014 років на зміну суспільних уявлень про державність, патріотизм і громадянську активність.

**Виклад основного матеріалу.** Революція Гідності стала визначальним моментом у формуванні української національної ідентичності, зміцнивши відчуття колективної єдності та громадянської відповідальності. Колективна ідентичність – це не просто сукупність індивідуальних переконань, а спільне усвідомлення належності до єдиної спільноти. Вона існує завдяки вірі в те, що інші розділяють подібні цінності та погляди, а події, що об'єднують суспільство, роблять цю ідентичність реальною. Французький історик Ернест Ренан порівнював національну ідентичність із «щоденним плебісцитом» – постійним вибором на користь спільних цінностей та ідей. Саме Революція Гідності стала таким вибором для мільйонів українців, зміцнивши довіру до національних символів, демократичних інституцій та власної державності. Зростання цієї довіри визначає рівень консолідації суспільства та його здатність до опору зовнішнім загрозам (Степико, 2020: 255). Тож Революція Гідності не лише вплинула на політичні зміни, а й заклала фундамент для сучасної української ідентичності як ідентичності нації, що усвідомлює свою цінність і право на самовизначення.

Одним із викликів для української ідентичності є те, що частина громадян досі не асоціює себе з незалежною Україною. Зокрема, 3,1% опитаних Інститутом соціології НАН України вважають себе громадянами вже неіснуючого СРСР. Водночас майже третина (29,8%) ототожнює свою ідентичність виключно з місцем проживання – селом, містом або районом, а не з країною в цілому. Крім того, 3,3% опитаних ідентифікують себе як «громадяни світу», а 1,9% – як «громадяни Європи». Загалом майже 40% українців шукають свою ідентичність поза національними рамками, що свідчить про певний розрив у національному самовизначенні. Найменша частка тих, хто відчуває себе громадянами України, спостерігається у східних регіонах: на Сході це 52%, а на Донбасі – 45%. Водночас рівень ідентифікації з місцевими громадами тут вищий, ніж у середньому по країні: на Донбасі – 39%, на Сході – 38%, тоді як в інших регіонах цей показник становить 30–31% (Степико, 2020: 256). Це свідчить про регіональні особливості національного самовизначення, що потребують уваги в контексті зміцнення єдиної української ідентичності.

За результатами соціологічного опитування Центру Разумкова (2016), ієрархія ідентичностей громадян України має риси, характерні для стабільних суспільств, але водночас є викликом для країн, що ще перебувають у процесі національного

становлення, особливо в умовах війни. Для українців найважливішим залишається їхнє місце в сім'ї. Наступні позиції в системі ідентичностей займають професійна діяльність (нинішня чи попередня), вікова група (що пов'язано зі станом здоров'я та працездатністю), а також гендерна належність, яка впливає на сферу зайнятості. Лише на п'ятій позиції українці ототожнюють себе з громадянством України. Далі йдуть такі характеристики, як національність і приналежність до України як країни проживання. Найменший вплив на ідентичність мають релігійні переконання, політичні погляди та підтримка конкретних партій чи рухів (Степико, 2020: 257). Такий розподіл пріоритетів свідчить про важливість особистих і соціальних зв'язків, тоді як національна ідентичність, хоча й присутня, потребує подальшого зміцнення, особливо в умовах війни та суспільних трансформацій.

Революція Гідності стала не лише історичною подією, а й моральним явищем, яке глибоко вплинуло на українську ідентичність. Одним із ключових аспектів її осмислення є моральне значення, що відображається у способах її номінування. Слова, якими описують Революцію Гідності, відображають головні цінності, що визначають національну свідомість: віру, жертвовність, прагнення до справедливості. Наприклад, вислови на кшталт «величезна віра в майбутнє» чи «величезна жертвовність заради найкращого» підкреслюють не лише події Майдану, а й глибоку морально-етичну основу боротьби українців за свободу (Степаненко, 2019: 51). Такі мовні конструкції не лише конкретизують суть подій, а й формують спільний для суспільства образ Революції Гідності, зміцнюючи почуття єдності та національної ідентичності. Саме через подібні смислові акценти українське суспільство осмислює свою боротьбу та передає її значення майбутнім поколінням.

Українська нація пройшла складний шлях становлення (табл. 1), двічі опиняючись на межі зникнення, але щоразу відроджуючись. У XII–XVII століттях її ідентичність формувалася під впливом давньої культури та народного християнства, а міф про велич Київської Русі допомагав зберігати самобутність попри зовнішній тиск. У XVIII – на початку XX століття національна свідомість зміцнювалася під впливом ідей свободи, протистоячи русифікації та соціальному гніту, а козацька спадщина слугувала джерелом натхнення. У XX столітті, особливо в 1920–1990-х роках, лібералізм і демократичні ідеї сприяли відродженню ідентичності, попри репресії, закріпачення та геноцид (Тиский, 2011: 8). Українці вистояли завдяки історичній пам'яті та прагненню до свободи, що й надалі визначатиме їхній шлях.

Таблиця 1

## Історичні аспекти становлення української національної ідентичності

| Період              | Подія / Феномен                       | Характеристика                                                                                       |
|---------------------|---------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| IV–поч. IX ст.      | Чорноморсько-український період       | Формування перших значних фрагментів української людності, культурна взаємодія зі світом античності. |
| VI–III тис. до н.е. | Вплив трипільської цивілізації        | Формування релігійних вірувань, які вплинули на українське християнство.                             |
| Кінець X ст.        | Утвердження християнства              | Інкорпорація язичницьких традицій у нову релігію. Християнство стає народною релігією.               |
| XVI–XVII ст.        | Реформаційні процеси                  | Вплив протестантських ідей на українське християнство, акцент на свободі та справедливості.          |
| XVII ст.            | Козацькі повстання                    | Боротьба за національну та релігійну незалежність.                                                   |
| 1654 р.             | Переяславські угоди                   | Укладення угоди між Б. Хмельницьким та Московським царством, зіткнення різних ментальностей.         |
| XVIII ст.           | Закріпачення селян, поглинання церкви | Поступова втрата автономії Гетьманщини, русифікація культурного життя.                               |
| Кінець XVIII ст.    | Національне відродження               | Вплив Великої французької революції, перші літературні твори українською мовою.                      |
| XIX ст.             | Формування національної свідомості    | Дослідження історії, мови, фольклору, козацька традиція як рушій національної ідентичності.          |
| 1917–1921 рр.       | Українська Народна Республіка         | Спроба відновлення державності, боротьба комунізму та націоналізму.                                  |
| 1920–1950-ті рр.    | Репресії та опір                      | Знищення української національної еліти, боротьба УПА.                                               |
| 1980–1990-ті рр.    | Національне відродження               | Роль українського дисидентського руху, «шістдесятників».                                             |

Джерело: складено авторами на основі (Тиский, 2011: 8)

Російсько-українська війна змусила українців по-новому осмислити свою історичну пам'ять, усвідомивши значущість зв'язку з минулим і його вплив на зміцнення національної єдності. Події, які раніше сприймалися інакше, тепер розглядаються як частина тривалої боротьби за незалежність. Революція Гідності та подальша війна стали переломним моментом у сприйнятті сучасних Героїв України. Вони віддали свої життя за свободу та гідність країни, ставши символами незламності, жертвності й віри у краще майбутнє. Історична пам'ять – важлива складова національної ідентичності, особливо в часи війни, коли існування й суверенітет нації опиняються під загрозою. Від початку російсько-української війни у 2014 році вона стала ключовим фактором, що зміцнює єдність і самоусвідомлення українців (Чупрінова та ін., 2024: 96).

Через два роки після Революції Гідності відбулися помітні зміни в суспільних настроях, особливо серед російськомовних громадян. Спостерігалось зниження рівня неприйняття незалежності України на 10%, а також поступове, хоч і не різке, зростання підтримки державної самостійності серед цієї групи. Значущим показником трансформації ідентичності стало зменшення підтримки ідеї надання російській мові статусу державної – порівняно з 2010 роком, у 2014-му цей рівень знизився на 12%. Водночас зросла частка тих, хто уникав однозначної відповіді на це питання або

висловлювався проти такого рішення (Синчук, 2022: 52). Звичайно, ці зміни частково пояснюються тим, що у дослідженні не брали участь жителі окупованих територій Донбасу та Криму. Однак навіть без цього фактора очевидно, що за кілька років після Майдану суспільна свідомість, особливо серед російськомовного населення, зазнала суттєвої трансформації. Люди, які залишилися жити в Україні, пройшли важливий шлях переосмислення власної належності до української нації, що стало одним із наслідків Революції Гідності.

Події кінця 2013 – початку 2014 року стали переломним моментом у формуванні української національної ідентичності. Вони засвідчили появу нового покоління, яке виросло в незалежній Україні та було готове відстоювати європейські цінності мирним, демократичним шляхом. Молодь стала основною рушійною силою протестів: 40% учасників Євромайдану становили люди віком 15–29 років. Водночас ці події загострили питання зовнішньополітичного вибору українців. Якщо до 2014 року значна частина населення Сходу країни підтримувала стратегічний союз із Росією, то Центр і Захід орієнтувалися на європейську інтеграцію. Однак Революція Гідності докорінно змінила ці настрої. Якщо у 2012 році однозначно прозахідну позицію займали 18,4% українців, то у 2014-му ця частка зросла до 42,4%. Водночас кількість тих, хто вагався між Заходом і Сходом,

стрімко зменшувалася: у 2012 році їх було 20%, а у 2014-му – лише 2,5% (Кривошеїн, 2016: 46). Таким чином, Революція Гідності не лише мобілізувала суспільство, а й суттєво змінила уявлення українців про свою державу, її майбутнє та цивілізаційний вибір. Ці події стали ключовим етапом у переосмисленні національної ідентичності, посиливши прагнення до незалежності та інтеграції з європейським простором.

Одним із ключових наслідків Революції Гідності стало посилення громадянської ідентичності українців та поступове зменшення впливу радянсько-російських наративів. Цей зсув яскраво проявився під час президентських виборів 2014 року: кандидати, які представляли проросійські погляди (С. Тігіпко, М. Добкін, В. Рабинович, П. Симоненко та ін.), загалом отримали менш ніж 14% голосів. Натомість П. Порошенко, який виступав із демократичною та проукраїнською програмою, здобув перемогу в усіх регіонах, де відбувалося голосування. Ще одним важливим показником змін у суспільстві стало зростання кількості людей, які передусім ідентифікували себе як громадяни України. Якщо у 2012 році таких було 48,4%, то вже в середині 2014 року ця частка зросла до 64,4%. Усвідомлення української громадянської ідентичності стало домінуючим у більшості регіонів країни (Синчук, 2022: 76). Революція Гідності стала не лише боротьбою за демократичні цінності, а й важливим етапом у переосмисленні національної ідентичності. Українці все більше об'єднувалися навколо спільних громадянських ідеалів, відходячи від радянського минулого та прокладаючи шлях до європейського майбутнього.

Одним із викликів на шляху зміцнення української ідентичності залишається проблема викривленої історичної пам'яті. Адже нація, яка не усвідомлює ключових моментів свого минулого та не має спільного бачення історичних подій, ризикує втратити свою самобутність. Революція Гідності стала переломним моментом у переосмисленні історії, поверненні забутих або спотворених сторінок минулого. Українські медіа та просвітницькі ініціативи відіграють ключову роль у відновленні історичної правди, популяризації національної пам'яті та формуванні нової свідомості громадян. Суспільство поступово набирається сміливості, щоб прийняти власну історію у всій її складності – як героїчні, так і трагічні сторінки (Поліщук, 2024: 227). Це не лише зміцнює національну ідентичність, а й допомагає будувати майбутнє на основі усвідомленого історичного досвіду. Революція Гідності дала поштовх цьому процесу, зро-

бивши історичну пам'ять невід'ємною частиною сучасної української самосвідомості.

Революція Гідності мала глибокий і тривалий вплив на українське суспільство, визначивши напрямок його розвитку в політичній, соціальній та міжнародній сферах. Одним із ключових наслідків стало посилення процесів національної консолідації. У постреволюційний період спостерігається зростання рівня національної ідентичності серед українців, що проявляється у поширенні української мови, популяризації національної культури та зміцненні громадянської свідомості. За даними соціологічних досліджень, кількість громадян, які вважають себе насамперед українцями, значно зросла після 2014 року, особливо в регіонах, де раніше домінували проросійські настрої.

З точки зору державної політики, Революція Гідності стала каталізатором реформ, спрямованих на утвердження демократичних цінностей та європейських стандартів управління. Було розпочато процес децентралізації, який надав регіонам більше автономії та сприяв ефективнішому розподілу ресурсів. Водночас активізувалися антикорупційні ініціативи, що мали на меті зменшити вплив олігархічних груп на політичне життя країни. Хоча деякі реформи реалізуються повільно, їх запровадження стало незворотним процесом, що визначає майбутній курс України.

У сфері зовнішньої політики Революція Гідності кардинально змінила міжнародний імідж України. Якщо до 2014 року країна розглядалася як проміжна держава між Заходом і Росією, то після революції вона чітко визначила свій європейський вектор. Підписання Угоди про асоціацію з ЄС, отримання безвізового режиму та подальші кроки у напрямку євроінтеграції стали наслідком політичних змін, що почалися з протестів на Майдані. Крім того, боротьба України за незалежність та територіальну цілісність у війні з Росією підвищила рівень міжнародної підтримки, що відобразилося у військовій, економічній та дипломатичній допомозі від країн Заходу.

Революція також вплинула на геополітичну ситуацію у Східній Європі. Вона стала потужним сигналом для інших пострадянських країн, демонструючи можливість демократичних перетворень і спротиву авторитаризму. Україна, пройшовши через цей етап боротьби, зміцнила свою суб'єктність на міжнародній арені та стала важливим чинником змін у регіоні.

Таким чином, Революція Гідності заклала основу для довготривалих трансформацій у різних сферах суспільного життя. Вона не лише зміцнила

національну ідентичність українців, а й сприяла формуванню державної політики, орієнтованої на європейські цінності, та покращенню міжнародного іміджу України. Незважаючи на виклики та труднощі, які постали перед країною після революції, її наслідки продовжують визначати подальший розвиток української нації та її місце у світі.

**Висновки.** У результаті проведеного дослідження встановлено, що передумовами Революції Гідності стали системна політична криза, наростання суспільного невдоволення корупцією, порушенням прав і свобод громадян, а також зовнішньополітичний вибір України, який опинився під загрозою через відмову керівництва держави від євроінтеграційного курсу. Соціально-політичний контекст подій 2013–2014 років демонстрував глибоке протистояння між авторитарними тенденціями влади та прагненням громадян до демократичних змін, що стало рушійною силою масових протестів.

Ідеологічний та ціннісний вимір Революції Гідності визначався домінуванням принципів свободи, людської гідності, правової держави та соціальної справедливості. Ці категорії не лише стали основою протестного руху, а й значною

мірою сприяли перегляду суспільством підходів до державотворення та самоідентифікації. Відзначено, що події Майдану спричинили формування модерної української ідентичності, яка ґрунтується на проєвропейських цінностях, політичній суб'єктності громадян та активному суспільному спротиві будь-яким формам узурпації влади.

Окрему увагу приділено зміні суспільних уявлень про державність, патріотизм і громадянську активність після подій 2013–2014 років. Революція Гідності посприяла підвищенню рівня політичної свідомості українців, їхньої готовності до громадянського спротиву та участі в розбудові демократичних інститутів. Також відбулося переосмислення ролі держави, що проявилось у зростанні вимогливості суспільства до органів влади та посиленні впливу громадянського суспільства на політичні процеси.

Таким чином, події Революції Гідності відіграли визначальну роль у трансформації українського суспільства, заклавши основи для подальшого розвитку демократичних процесів, зміцнення національної ідентичності та формування нової політичної культури в Україні.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Бевз Т. Українська ідентичність і національна безпека у викликах сьогодення. Гуманітарні виклики XXI ст. Українознавство. 2020. № 4(77). DOI: [https://doi.org/10.30840/2413-7065.4\(77\).2020.217504](https://doi.org/10.30840/2413-7065.4(77).2020.217504)
- Газізова О. Державні підходи до формування національних цінностей української молоді: безпековий вимір. Українознавчий альманах. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. 2021. № 29. DOI: <https://doi.org/10.17721/2520-2626/2021.29.7>
- Кривошеїн В. В. Вплив «революції гідності» на політичну та правову культуру українського суспільства. «Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2016. № 2(29). С. 37–58. DOI: <https://doi.org/10.21564/2075-7190.29.70972>
- Курдина Ю. Мистецтво майдану як джерело наповнення музею революції гідності. Інститут гуманітарних та соціальних наук. Національний університет «Львівська політехніка». Історико-культурологічні дослідження. 2019. Вип. 6. № 1. С. 55–60. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/apr/21304/12.pdf> (дата звернення: 08.04.2025).
- Никорак О.Ю. Роль державної мови у формуванні конституційної ідентичності: спроба критичного аналізу. Порівняльно-аналітичне право. 2019. № 1. С. 85–88. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/35773/1/%D0%A0%D0%9E%D0%9B%D0%AC%20%D0%94%D0%95%D0%A0%D0%96%D0%90%D0%92%D0%9D%D0%9E%D0%87%20%D0%9C%D0%9E%D0%92%D0%98.pdf> (дата звернення: 08.04.2025).
- Онуфрив С. Трансформація ідентичності українського суспільства під час революції гідності. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2016. Вип. 41. С. 225–231. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/viewFile/7392/7393> (дата звернення: 08.04.2025).
- Поліщук Ю. Національна та громадянська ідентичності в Україні в умовах російсько-української війни: константи та зміни. Політична культура та ідеологія. 2024. № 2 (8). С. 73–93. DOI: <https://doi.org/10.53317/2786-4774-2024-2-4>
- Синчук Є. Динаміка ідентичності російськомовних громадян України до та після Революції гідності. Агора. Журнал соціальних наук. 2022. Вип. 1. № 1. С. 47–60. DOI: <https://doi.org/10.25264/26.01.2023-1/1-47-60>
- Сліпченко Ю. Авторська пісня періоду революції гідності та війни на сході України. Українські культурологічні студії. 2023. № 2 (13). С. 61–64. DOI: [https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2\(13\)](https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2(13))
- Степаненко М.І. Денотат «революція гідності» в перифрастичному представленні: формально-граматичний і семантичний аспекти. Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава. Українська мова. 2019. № 1. С. 45–54. URL: [https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova/1\\_19/6.pdf](https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova/1_19/6.pdf) (дата звернення: 08.04.2025).
- Степико М. Сучасні виклики українській національній ідентичності. ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. Наукові записки. 2020. Вип. 3–4 (99–100). С. 253–265. URL: [https://www.ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/stepyko\\_suchasni.pdf](https://www.ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/stepyko_suchasni.pdf) (дата звернення: 08.04.2025).
- Тиский М. Г. Історичні аспекти становлення української національної ідентичності. Волинський національний університет імені Лесі Українки. Історичні студії. 2011. С. 4–9. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/8537/1/Tysky.pdf> (дата звернення: 08.04.2025).

13. Чупрінова Н.Ю., Севрук І.І., Соколовська Ю.В. Історична пам'ять та національна ідентичність в умовах російсько-української війни (2014–2024 рр.). *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. 2024. № 3. Том 35 (74). С. 95–99. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5984.2024/3.15>

14. Шеховцова-Бур'янова В. Вплив революції гідності на національну ідентичність українців. *Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія*. 2023. № 11(4). С. 218–223. DOI: [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.218-223](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.218-223)

## REFERENCES

1. Bevez, T. (2020). Ukrainska identychnist i natsionalna bezpeka u vyklykakh sohodennia [Ukrainian Identity and National Security in the Challenges of Today]. *Humanitarni vyklyky KhKhI st. Ukrainoznavstvo – Humanitarian Challenges of the 21st Century*. Ukrainian Studies, 4(77). [https://doi.org/10.30840/2413-7065.4\(77\).2020.217504](https://doi.org/10.30840/2413-7065.4(77).2020.217504)

2. Hazizova, O. (2021). Derzhavni pidkhody do formuvannia natsionalnykh tsinnosti ukrainskoi molodi: bezpekovi vymir [State Approaches to the Formation of National Values of Ukrainian Youth: Security Dimension]. *Ukrainoznavchiy almanakh – Ukrainian Studies Almanac*, 29. <https://doi.org/10.17721/2520-2626/2021.29.7>

3. Kryvoshein, V. V. (2016). Vplyv «revoliutsii hidnosti» na politychnu ta pravovu kulturu ukrainskoho suspilstva [The Impact of the «Revolution of Dignity» on the Political and Legal Culture of Ukrainian Society]. *Visnyk NiuU imeni Yaroslava Mudroho. Seriya: Filosofiia, filosofiia prava, politolohiia, sotsiologiia – Bulletin of Yaroslav Mudryi National Law University. Series: Philosophy, Philosophy of Law, Political Science, Sociology*, 2(29), 37–58. <https://doi.org/10.21564/2075-7190.29.70972>

4. Kurdyna, Yu. (2019). Mystetstvo maidanu yak dzherelo napovnennia muzeiu revoliutsii hidnosti [Maidan Art as a Source for the Revolution of Dignity Museum]. *Instytut humanitarnykh ta sotsialnykh nauk. Natsionalnyi universytet «Lvivska politekhnika». Istoryko-kulturolohichni doslidzhennia – Institute of Humanities and Social Sciences. Lviv Polytechnic National University. Historical and Cultural Studies*, 6(1), 55–60. <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/apr/21304/12.pdf>

5. Nykorak, O. Yu. (2019). Rol derzhavnoi movy u formuvanni konstitutsiinoi identychnosti: sprobа krytychnoho analizu [The Role of the State Language in the Formation of Constitutional Identity: An Attempt at Critical Analysis]. *Porivnialno-analitychne pravo – Comparative and Analytical Law*, 1, 85–88. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/35773/1/%D0%A0%D0%9E%D0%9B%D0%AC%20%D0%94%D0%95%D0%A0%D0%96%D0%90%D0%92%D0%9D%D0%9E%D0%87%20%D0%9C%D0%9E%D0%92%D0%98.pdf>

6. Onufriv, S. (2016). Transformatsiia identychnosti ukrainskoho suspilstva pid chas revoliutsii hidnosti [Transformation of Ukrainian Societys Identity During the Revolution of Dignity]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya Zhurnalistyka – Bulletin of Lviv University. Series: Journalism*, 41, 225–231. <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/viewFile/7392/7393>

7. Polishchuk, Yu. (2024). Natsionalna ta hromadianska identychnosti v Ukraini v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny: konstanty ta zminy [National and Civic Identities in Ukraine in the Context of the Russian-Ukrainian War: Constants and Changes]. *Politychna kultura ta ideolohiia – Political Culture and Ideology*, 2(8), 73–93. <https://doi.org/10.53317/2786-4774-2024-2-4>

8. Synchuk, Ye. (2022). Dynamika identychnosti rosiiskomovnykh hromadian Ukrainy do ta pislia Revoliutsii hidnosti [Dynamics of the Identity of Russian-speaking Citizens of Ukraine Before and After the Revolution of Dignity]. *Ahora. Zhurnal sotsialnykh nauk – Agora. Journal of Social Sciences*, 1(1), 47–60. <https://doi.org/10.25264/26.01.2023-1/1-47-60>

9. Slipchenko, Yu. (2023). Avtorska pisnia periodu revoliutsii hidnosti ta viiny na skhodi Ukrainy [Authors Song of the Revolution of Dignity and the War in Eastern Ukraine]. *Ukrainski kulturolohichni studii – Ukrainian Cultural Studies*, 2(13), 61–64. [https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2\(13\)](https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2(13))

10. Stepanenko, M. I. (2019). Denotat «revoliutsiia hidnosti» v peryfrastychnomu predstavleni: formalno-hramatychnyi i semantychnyi aspekty [The Denotation «Revolution of Dignity» in Periphrastic Representation: Formal-Grammatical and Semantic Aspects]. *Ukrainska mova – Ukrainian Language*, 1, 45–54. [https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova/1\\_19/6.pdf](https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova/1_19/6.pdf)

11. Stepyko, M. (2020). Suchasni vyklyky ukrainskii natsionalnii identychnosti [Modern Challenges to Ukrainian National Identity]. *IPiEND im. I.F. Kurasa NAN Ukrainy. Naukovi zapysky – I.F. Kurasa Institute of Political and Ethnic Studies of NAS of Ukraine. Scientific Notes*, 3–4(99–100), 253–265. [https://www.ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/stepyko\\_suchasni.pdf](https://www.ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/stepyko_suchasni.pdf)

12. Tyskyi, M. H. (2011). Istorychni aspekty stanovlennia ukrainskoi natsionalnoi identychnosti [Historical Aspects of the Formation of Ukrainian National Identity]. *Volynskiy natsionalnyi universytet imeni Lesi Ukrainky. Istorychni studii – Lesya Ukrainka Volyn National University. Historical Studies*, 4–9. <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/8537/1/Tyskyi.pdf>

13. Chuprinova, N. Yu., Sevruk, I. I., & Sokolovska, Yu. V. (2024). Istorychna pamiat ta natsionalna identychnist v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny (2014–2024 rr.) [Historical Memory and National Identity in the Context of the Russian-Ukrainian War (2014–2024)]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriya: Istorychni nauky – Scientific Notes of V.I. Vernadsky Taurida National University. Series: Historical Sciences*, 35(74), 95–99. <https://doi.org/10.32782/2663-5984.2024/3.15>

14. Shekhovtsova-Burianova, V. (2023). Vplyv revoliutsii hidnosti na natsionalnu identychnist ukrainsiv [The Impact of the Revolution of Dignity on the National Identity of Ukrainians]. *Humanitarni studii: pedahohika, psykholohiia, filosofiia – Humanitarian Studies: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 11(4), 218–223. [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(4\).2023.218-223](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(4).2023.218-223)